

Sygn. akt VI Ka 91/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Elżbieta Kosecka - Sobczak

Sędziowie: Zdzisław Kawulak

Rafał Matysiak

Protokolant: sekr. sąd. Anna Pikulska-Płachta

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Elblągu Tomasza Dobosza

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2023 r. w Elblągu sprawy

Z. C. s. K. i M. ur. (...) w E.

oskarżonego o czyn z art. 282 kk i in.

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Elblągu

z dnia 27 grudnia 2022 r. sygn. akt VIII K 1112/21

I. zmienia zaskarżony wyrok i uniewinnia oskarżonego Z. C. od przypisanego mu czynu,

II. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa,

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. T. W. 840 zł brutto za obronę udzieloną oskarżonemu z urzędu przed sądem II instancji.

Zdzisław Kawulak Elżbieta Kosecka – Sobczak Rafał Matysiak

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	VI Ka 91/23
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Elblągu z 27 grudnia 2022r. w spr. VIII K 1112/21

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia**1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

w całości

na niekorzyść

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy**2.1. Ustalenie faktów**

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
1.		Z. C.	karalność oskarżonego czyn zarzucany z art. 282 kk i in.	Informacja z KRK	k.281-283
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
1.	Informacja z KRK	Informacja została sporządzona przez podmiot do tego uprawniony, jej treść nie była kwestionowana

		przez strony, stąd dowód ten zasługuje na wiarygodność.
--	--	---

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
1.	Obrazy przepisów postępowania tj. art. 4 kpk i art. 5§1i2 kpk	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>Obrońca w apelacji podniósł zarzut obrazy art. 4 kpk i art. 5 §1i2 kpk mającą wpływ na treść wyroku poprzez uznanie oskarżonego winnym popełnienia czynu przypisanego mu w pkt. I wyroku, mimo, że wina oskarżonego nie została mu dostatecznie udowodniona.</p> <p>Apelacja okazała się zasadna, ale nie w zakresie dot. zarzutu obrazy art. 4 kpk, bowiem w orzecznictwie</p>		

konsekwentnie przyjmuje się, że naruszenie przepisu art. 4 kpk nie może w ogóle stanowić samodzielnej podstawy apelacyjnej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2012 r., IV KK 211/12, LEX nr 1220924). Podnosząc zarzut naruszenia art. 4 k.p.k. nie jest wystarczające odwołanie się w apelacji jedynie do zasady obiektywizmu, bez podania, jakie przepisy ją konkretyzujące zostały naruszone przez sąd I instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2007 r., V KK 390/07, LEX nr 353329). Przepis ten wyraża bowiem ogólną dyrektywę postępowania karnego, która jest konkretyzowana poprzez treść odpowiednich przepisów kodeksu postępowania karnego, nakazujących lub zakazujących organom prowadzącym postępowanie karne dokonanie określonych czynności w przewidzianych tymi przepisami sytuacjach procesowych (np. art. 40 k.p.k., art. 170 § 2 k.p.k.). Powyższego wymogu analizowana apelacja nie spełnia, stąd nie można było uwzględnić samego zarzutu obrazy art. 4 kpk, lecz mimo tego postawiony w niej zarzuty obrazy art. 5 kpk skutkował koniecznością uniewinnienia oskarżonego od zarzuconego mu czynu.

Odnosząc się bowiem do zarzutu obrazy art. 5 kpk i argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu środka odwoławczego, to należy przypomnieć, że podstawową zasadą procesu karnego jest zasada domniemania niewinności, która stanowi, że oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona. Jak zauważono w Komentarzu do art.5 kodeksu postępowania karnego pod red. Z. Gostyńskiego

(Dom Wydawniczy ABC, 1998r.) to „Jedną z konsekwencji zasady domniemania niewinności jest to, że tzw. materialny ciężar dowodu spoczywa na oskarżycielu. Znalazło to odzwierciedlenie w orzecznictwie. Według zasad obowiązującej procedury karnej to nie oskarżony musi udowodnić swoją niewinność, lecz oskarżyciel udowodnić winę oskarżonego. Przy czym udowodnić, tzn. wykazać w sposób nie budzący wątpliwości wiarygodnymi dowodami.” Podobne poglądy na tle interpretacji art. 5 kpk zawarto i w innych komentarzach do kpk, np. w Komentarzu do art.5 kodeksu postępowania karnego pod red. J. G., (LEX, 2010, wyd. II) wskazano, że „Istotą omawianej zasady jest dyrektywa, że oskarżony musi być traktowany jako niewinny niezależnie od przekonania organu procesowego. Konsekwencją tej zasady jest fakt, że materialny ciężar dowodu winy spoczywa na oskarżycielu, który ponosi także ryzyko nieudania się dowodu. Oskarżony nie musi udowadniać, że jest niewinny. Wyrok uniewinniający oskarżonego powinien zapaść zarówno wtedy, gdy wykazana została jego niewinność, jak i wtedy, kiedy wprawdzie nie zostanie udowodniona jego niewinność, ale także nie zostanie udowodniona jego wina”. Z powyższego wynika więc, że wyrażona w art.5 kpk zasada domniemania niewinności, a także pozostająca z nią w najściślejszym związku zasada in dubio pro reo wpływają na uprzywilejowanie pozycji oskarżonego (favordefensionis) w zakresie oceny dowodów. Wyrazem tego jest np. pogląd Sądu Najwyższego zawarty w wyroku z dnia 28. 11.1995 r. w sprawie III KRN 88/95(publ.OSNKW 1995, z. 11-12,

poz. 77) wskazujący, że „ułamności dowodów obciążających nie można stawiać na równi z ułamnościami dowodów odciążających. Ze względu na to, że warunkiem sine qua non skazania oskarżonego jest udowodnienie popełnienia przezeń czynu przestępnego to sprzeczności w sferze dowodów odciążających nigdy nie są "równoważne" ze sprzecznościami w zakresie dowodów obciążających. Jeżeli te ostatnie są "wewnętrznie sprzeczne", to zasadnicze i samoistne znaczenie ma to, czy in concreto zakres i charakter tych sprzeczności nie wyłącza w ogóle możliwości uznania owych dowodów za podstawę skazania.”

Przenosząc powyższe wskazania w zakresie stosowania zasad z art. 5 kpk, przy dokonaniu oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w realia niniejszej sprawy, to należy stwierdzić, że materiał ten nie dawał wystarczających podstaw do przypisania oskarżonemu zarzucanego przestępstwa kwalifikowanego z art. 282 kpk i in. Bowiem oskarżyciel wraz z aktem oskarżenia przedstawił bardzo ograniczone dowody w postaci relacji oskarżonego i pokrzywdzonego, zeznań M. T. (1) i dokumentów, w tym faktury, opinii biegłego lekarza. Przy czym oskarżony nie przyznawał się do zarzucanego mu czynu, pokrzywdzony odmiennie wskazywał na popełnienie czynu przez oskarżonego, zaś świadek M. T.- który według pokrzywdzonego miał być obecny przy czynie- zaprzeczał by w jego obecności oskarżony zabrał telefon pokrzywdzonemu i stosował przemoc, nie kojarzył też by w jego obecności pokrzywdzony

pisał jakieś pokwitowanie albo umowę sprzedaży na swój telefon. M. T. jedynie potwierdził, że pokrzywdzony dostał wtedy telefon N., przy czym wskazał, że przekazał mu telefon m-ki N. z tego powodu że pokrzywdzony nie miał wtedy w ogóle swojego telefonu, a więc świadek ten nie potwierdził słów pokrzywdzonego by otrzymał telefon N. w zamian za ten zabrany mu przez oskarżonego. Opierając się zaś tylko na relacji pokrzywdzonego, biegły lekarz w opinii ocenił jakich obrażeń mógł doznać pokrzywdzony w okolicznościach zawartych w jego relacji, przy czym należy podkreślić, że biegły na potrzeby wydania tej opinii nie dysponował żadną dokumentacją lekarską, sam pokrzywdzony też podał, że nie był u lekarza po zdarzeniu. Należy też zauważyć, że nie było możliwości dokonania oględzin ciała pokrzywdzonego celem oceny czy i jakich obrażeń jakich miał doznać z ręki oskarżonego, skoro pokrzywdzony pierwszy raz zeznał o zdarzeniu z maja 2020r. dopiero we wrześniu 2020r. i to przy okazji składania zeznań w innej sprawie dot. innego, późniejszego czynu, a tak późne ujawnienie zdarzenia z maja 2020r. tłumaczył tym, że nie zgłaszał tego na policję bo nie miał możliwości. Jednak w sytuacji gdy pokrzywdzony nie wskazał bliżej powodów dla których „nie miał możliwości” zawiadomienia policji, to takie lakoniczne tłumaczenia J. A. dot. odstąpienia od zawiadomienia o czynie dot. użycia przemocy i zabrania mu telefonu przez oskarżonego, nie mogły zostać uwzględnione jako logiczne i stanowiące usprawiedliwienie dla jego zaniechania w świetle zasad doświadczenia życiowego. Co prawda pokrzywdzony złożył do akt fakturę, ale z faktury tej

wynikał tylko fakt, że we wrześniu 2019r. nabył on na raty telefon S. (...), gdy z takiego dokumentu nie wynikało co dalej działo się z tym telefonem, a przede wszystkim to czy pokrzywdzony dysponował nim jeszcze w dniu zarzucanego czynu, a sam pokrzywdzony w zeznaniach z rozprawy w opisywał też niezbyt jasno, że telefon kupił na raty, że raty spłacał do czasu aż został aresztowany, ale rat tych nie spłacił, nie płacił rachunków gdy był w więzieniu, po czym też dodał, że mimo że nie miał telefonu to płacił abonament i raty, ma „wydany nakaz zapłaty od komornika. Nie ma żadnego nakazu sądowego”. Rację ma więc obrońca podnosząc, że głównym dowodem w sprawie są faktycznie wewnętrznie niespójne zeznania pokrzywdzonego, w których łączy on ze sobą szereg innych zdarzeń, nakładając je na siebie, gdy pokrzywdzony cierpi na stwierdzoną opinią biegłego chorobę alkoholową, a nie przedstawiono dowodów, które by pozwoliły zweryfikować wersje pokrzywdzonego, skoro też nie ujawniono ani telefonu ani dokumentu, którego napisanie na pokrzywdzonym miał przemocą wymóc oskarżony (w aktach brak protokołów czynności przeszukań).

Stąd dowód obciążający w postaci zeznań J. A. należało oceniać z dużą ostrożnością. I to tym bardziej, że w toku rozprawy pokrzywdzony składając zeznania wskazał w nich wiele nowych okoliczności, których nie opisywał w zeznaniach z postępowania przygotowawczego, co też podważało możliwość pełnego uznania relacji pokrzywdzonego za wiarygodne. Ponadto sąd nie mógł już przesłuchać jedyne naoczne świadka zdarzenia tj. M. T., gdyż świadek ten zmarł, a przecież

z jego zeznań z postępowania przygotowawczego wynikało, że świadek ten nie potwierdził depozycji pokrzywdzonego obciążających oskarżonego. Tymczasem pokrzywdzony, pomimo, że w postępowaniu przygotowawczym zeznawał, że do czynu doszło 19 maja 2020r. (wtorek), to na rozprawie opisał, że czyn miał miejsce w niedzielę, a zaczął zeznania dot. czynu z a/o przed sądem od tego, że będąc na mszy w niedzielę otrzymał telefon od M. T. by przyszedł do niego, a gdy tam przyszedł to został uderzony w plecy, w głowę tj. kark (nie wie kto go uderzył), a oprócz osób wcześniej opisywanych w jego zeznaniach tj. poza oskarżonym i M.T., to miał tam być jeszcze kolega oskarżonego nazywany (...). Te wstępne dane z depozycji pokrzywdzonego złożonych na rozprawie stanowiły zaś nowe, wcześniej nie podawane przez niego okoliczności, gdy po raz pierwszy w nich wskazał, że poza nim, oskarżonym i M. T. to była tam jeszcze jedna osoba- (...) (bez podania przez pokrzywdzonego bliższych danych identyfikujących tą osobę) czy uzupełnił opis użycia przemocy o bicie w plecy w kark, gdy w zeznaniach z postępowania przygotowawczego opisywał tylko bicie po głowie, w prawą skroń i policzek. Ponadto w toku dalszych zeznań z rozprawy pokrzywdzony podał jeszcze inne nowe okoliczności opisywanego zdarzenia a polegające na wskazaniu motywu dla którego oskarżony miał go zmusić do napisania oświadczenia o przekazaniu mu telefonu (bo miał zaległości za mieszkanie, za połamany wózek, bo miał oddać 9.900zł) i dot. tego, że został zabrany do bankomatu i że oskarżony wymuszał na nim wypłatę pieniędzy, a także

po raz pierwszy wskazał, że oskarżony nie działał sam tylko wspólnie i w porozumieniu z T.. Co prawda pokrzywdzony był słuchany na rozprawie w towarzystwie biegłego psychologa, gdy biegły psycholog nie stwierdził w wydanej opinii skłonności u pokrzywdzonego do konfabulacji w rozumieniu wypełniania luk pamięciowych treściami o charakterystyce psychotycznej, ale zauważył, że pokrzywdzony jest osobą uzależnioną od alkoholu, u którego mogą występować deformacje w obrębie prawidłowego umiejscowienia wydarzeń w czasie czy przytaczania cech szczegółowych, gdy biegły zwrócił uwagę na widoczne perseweracje pamięciowe rozumiane jako nakładanie się wydarzeń na siebie. Tym samym biegły psycholog stwierdził u pokrzywdzonego deficyty, które również wskazywały na to by zeznania pokrzywdzonego traktować z dużą ostrożnością. W sytuacji zaś gdy pokrzywdzony nie zeznawał w toku całego postępowania karnego w sposób konsekwentny, wzajemnie spójny, gdy jego zeznania z postępowania przygotowawczego znacząco się różniły od tych z rozprawy (co dostrzegł też sąd I instancji nie dając wiary części zeznań pokrzywdzonego), gdy nie przedstawiono – poza zmiennymi relacjami J. A. – innych dowodów obciążających oskarżonego, zaś M. T. zaprzeczył by oskarżony popełnił zarzucany czyn i zeznał o innych powodach przekazania J. A. telefonu N. niż to co wskazał pokrzywdzony, to zaszły powody z art. 5 kpk do uniewinnienia oskarżonego od popełnienia zarzucanego oraz przypisanego mu w pkt. I wyroku czynu, gdyż nie została w sposób wystarczający do skazania

udowodniona wina oskarżonego w popełnieniu zarzucanego mu czynu.

Reasumując, to ze względu na znaczące sprzeczności w zeznaniach jedynego świadka oskarżenia tj. pokrzywdzonego i stwierdzone u niego deficyty opinią biegłego psychologa, nie można było przyjąć, że w sprawie udowodniono w sposób wystarczający do skazania popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu, istniejących zaś w tym zakresie wątpliwości w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego usunąć (skoro oskarżony i pokrzywdzony podają inne wersje, nie przeprowadzono przeszukań by ujawnić posiadanie przez oskarżonego telefonu czy oświadczenia pochodzących od pokrzywdzonego, gdy pokrzywdzony w swoich relacjach nie był konsekwentny, a naoczny świadek zdarzenia zmarł ale wcześniej złożył zeznania odciążające oskarżonego), gdy dodatkowo upływ czasu od zarzucanego czynu nie sprzyja możliwości pozyskania nowych dowodów, a oskarżony na rozprawie apelacyjnej wskazał też, że nie pozyskano ani bilingów ani monitoringu (by wykazać jego obecność na miejscu zdarzenia), dlatego należy podzielić pogląd autora apelacji, że zaskarżony wyrok skazujący zapadł z obrazą zasad wyrażonych w art.5 kpk.

Wniosek

O zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od czynu z pkt. I i wyeliminowanie z treści wyroku rozstrzygnięcia z pkt. II,

zasadny

częściowo zasadny

niezasadny

<p>ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonych częściach i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.</p>		
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Wobec uznania argumentacji z apelacji dot. obrazu art. 5 kpk mającej wpływ na treść wyroku za zasadną, to zaszły powody do uwzględnienia wniosku o zmianę wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego.</p> <p>Nie było zaś podstaw z art. 437§2 kpk zdanie drugie do uwzględnienia wniosku o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, gdyż nie zachodzą podstawy z art. 439§1kpk, 454 kpk ani nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.</p>		

<p>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>	
<p>1.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności</p>	
<p>5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO</p>	
<p>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</p>	

1.	Przedmiot utrzymania w mocy
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zmieniono zaskarżony wyrok poprzez uniewinnienie oskarżonego od przypisanego mu czynu.	
Zwięźle o powodach zmiany	
Wobec uznania argumentacji z apelacji dot. obrazy art. 5 kpk mającej wpływ na treść wyroku za zasadną, to zaszły powody do uwzględnienia wniosku o zmianę wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego.	

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji	
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia	
1.1.	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem	

szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięzłe o powodach uchylenia		
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt z wyroku	Przytoczyć okoliczności
Pkt. II, III	<p>Apelacja obrońcy oskarżonego w zakresie podniesionego zarzutu obrazy art. 5 kpk zasługiwała na uwzględnienie, doszło do zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego, stąd na podstawie art. 632 ust. 2 kpk kosztami procesu obciążono Skarb Państwa.</p> <p>Ponieważ oskarżonego w postępowaniu odwoławczym reprezentował obrońca ustanowiony z urzędu, to należało na podstawie art. 29 ust. 1 prawa o adwokaturze i</p> <p>§11 ust.2 pkt.4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz kancelarii tego obrońcy kwotę 840 z brutto.</p>

7. **PODPIS**

Zdzisław Kawulak Elżbieta Kosecka-Sobczak Rafał Matysiak